

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 19. september 2008
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2008-792-0640
Dok.: RAJ40714

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1037 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 18. august 2008.

Brian Mikkelsen

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1037 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Ministeren bedes redegøre for, hvilke særregler der findes, som behandler unge kriminelle under 18 år mildere end andre kriminelle.”

Svar:

1. Justitsministeriet har forstået spørgsmålet således, at det sigter til, i hvilket omfang der findes strafferetlige og straffeprocessuelle særregler vedrørende unge under 18 år, der har begået eller mistænkes for at have begået kriminalitet.

Med hensyn til sager om unge under den kriminelle lavalder på 15 år, der begår kriminalitet, bemærkes, at disse sager ikke behandles inden for de sædvanlige strafferetlige og straffeprocessuelle rammer, men efter reglerne i sociallovgivningen. Der findes dog i retsplejelovens kapitel 75 b særlige regler om straffeprocessuelle indgreb over for personer under 15 år i tilknytning til politiets efterforskning i sager, hvor der foreligger mistanke om, at der er begået en kriminel handling.

2. Når unge over den kriminelle lavalder begår kriminalitet, bedømmes forholdet som udgangspunkt efter de almindelige strafferetlige regler. Det betyder bl.a., at det almindelige strafferetlige sanktionssystem som udgangspunkt finder anvendelse ved straffastsættelsen.

Efter straffelovens § 82, nr. 1, skal det imidlertid ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en formildende omstændighed, at gerningsmanden ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført.

Det følger desuden af straffelovens § 33, stk. 3, at straffen ikke må overstige fængsel i 8 år for en gerningsmand, der ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført.

I 2001 blev der indført en ny sanktionsform – ungdomssanktionen – over for unge, der på gerningstidspunktet ikke var fyldt 18 år, jf. straffelovens § 74 a. Den består i et struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandlingsforløb, der varer 2 år. Hovedelementerne i sanktionen er normalt et indledende ophold i en sikret institution, derefter et længere ophold i en ikke-sikret døgninstitution eller egnet opholdssted og til sidst en ambulante udslusningsfase. Sanktionen er som udgangspunkt beregnet på unge, som har markante tilpasningsproblemer og har begået grovere, per-

sonfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, hvor den unge ellers ville være blevet idømt en ubetinget fængselsstraf i intervallet fra 30 dage op til ca. 1 år.

I retspraksis bliver der i videre omfang anvendt betinget dom, jf. straffelovens § 56, over for unge lovovertrædere. Som vilkår for en betinget dom kan det f.eks. fastsættes, at den unge undergiver sig tilsyn af de sociale myndigheder eventuelt kombineret med foranstaltninger efter den sociale lovgivning, eller der kan blive tale om et vilkår om samfundstjeneste.

Det kan tilføjes, at tiltalefrafald kan anvendes i videre omfang over for unge lovovertrædere, og der kan eventuelt stilles særlige vilkår i forbindelse med tiltalefrafaldet, jf. retsplejelovens § 723, stk. 1, jf. § 722, stk. 1, nr. 3. Et særligt vilkår kan blandt andet være en ungdomskontrakt, hvorved den unge forpligter sig til at holde sig kriminalitetsfri og deltage f.eks. i beskæftigelse eller uddannelse, mens det kriminelle forhold til gengæld bliver slettet af straffeattesten allerede efter 1 år. Ungdomskontrakter er især møntet på 15-17-årige, som endnu ikke er kommet ind i et mere fast kriminalitetsmønster.

For så vidt angår fuldbyrdelsen af en strafferetlig sanktion, er det hovedreglen, at unge under 18 år ikke må afsone idømt fængselsstraf i et fængsel, jf. straff fuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2. Afsoningen skal, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel eller arresthus, ske på andre måder, herunder i sociale institutioner. Hvis afgørende hensyn til retshåndhævelsen tilsiger, at en 15-17-årig skal afsone i et fængsel, vil der ved placeringen i et fængsel blive taget hensyn til den unges alder, jf. bekendtgørelse nr. 390 af 17. maj 2001 om behandlingen af 15-17-årige, der anbringes i kriminalforsorgens institutioner.

3. Straffesager mod unge under 18 år behandles som udgangspunkt efter de almindelige straffeprocessuelle regler.

Retsplejelovens bestemmelser om varetægtsfængsling finder således også anvendelse på unge lovovertrædere. Medmindre retten finder, at der foreligger helt særlige omstændigheder, må varetægtsfængsling, når arrestanten er under 18 år, dog ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 4 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller 8 måneder, når sigtelsen an-

går en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover. For personer over 18 år er fristerne henholdsvis 6 og 12 måneder, som kan forlænges, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

Varetægtsfængsling i isolation må ifølge retsplejelovens § 770 b, stk. 2, kun iværksættes eller fortsættes over for en varetægtsarrestant, der er under 18 år, hvis der – ud over at opfylde de almindelige betingelser for isolationsanbringelse – foreligger helt særlige omstændigheder, som gør det påkrævet. Isolation af en sigtet under 18 år må endvidere ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 4 uger, medmindre sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 (bl.a. terrorisme), jf. retsplejelovens § 770 c, stk. 5. For personer over 18 år gælder der forskellige tidsfrister afhængig af strafferammen for den pågældende forbrydelse, og således at isolation under alle omstændigheder ikke må finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 6 måneder, medmindre sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 191 (grove narkotikaforbrydelser) eller 237 (drab). Fristen for isolation kan højst forlænges med 2 uger ad gangen, hvis varetægtsarrestanten er under 18 år, jf. retsplejelovens § 770 d, stk. 2, mod normalt 4 uger ad gangen.

Når der i forbindelse med en straffesag mod en person under 18 år bliver tale om varetægtsfængsling, anbringes arrestanten i praksis normalt i varetægtssurrogat efter retsplejelovens § 765, medmindre der foreligger særlige grunde til, at den pågældende skal fængsles i varetægtsperioden. Anbringelse i varetægtssurrogat kan ske på en sikret døgninstitution eller en åben institution for børn og unge. For så vidt angår de tilfælde, hvor anbringelse ikke kan ske i varetægtssurrogat, er der i bekendtgørelse nr. 390 af 17. maj 2001 fastsat nærmere regler for behandlingen af 15-17-årige, der anbringes i kriminalforsorgens institutioner.

4. Der kan i øvrigt henvises til Rigsadvokatens vedlagte meddelelse nr. 4/2007 vedrørende behandlingen af sager mod unge lovovertrædere, som indeholder nærmere oplysninger om behandlingen af straffesager mod personer under 18 år.